5-D Ka??nt? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *5-D Ka??nt? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16119

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

5-D Ka??nt? Ölçe?i, kronik ka??nt?n?n (pruritus) ?iddetini ve etkisini çok boyutlu olarak de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçe?in Türkiye'deki uyarlama çal??mas?, Alt?nok Ersoy ve Akyar (2018) taraf?ndan özellikle Kronik Böbrek Yetmezli?i (KBY) tan?s? alm?? hastalarda gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek, ka??nt?n?n **Be? Boyutunu** (Derece, Süre, Yön, Engellilik ve Da??l?m) ölçerek, tek boyutlu ka??nt? ölçümlerinin yetersiz kald??? alanlarda detayl? bilgi sunmay? amaçlamaktad?r. Türk popülasyonunda yap?lan geçerlik ve güvenirlik çal??mas?, ölçe?in KBY hastalar?nda kullan?m için uygun ve güvenilir bir araç oldu?unu göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

5-D Ka??nt? Ölçe?i, Ka??nt?, Pruritus, Kronik Böbrek Yetmezli?i, Psikometrik De?erlendirme, Uyarlama, Hemodiyaliz.

Yazarlar

Ne?e Alt?nok Ersoy, ?brahim Akyar (Uyarlama çal??mas?).

Amaç

5-D Ka??nt? Ölçe?i'nin temel amac?, ka??nt? deneyimini sadece yo?unluk aç?s?ndan de?il, ayn? zamanda günlük ya?am üzerindeki etkisi ve niteli?i aç?s?ndan da kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu çok boyutlu yakla??m, klinisyenlerin ve ara?t?rmac?lar?n ka??nt?n?n hastalar üzerindeki yükünü daha do?ru anlamalar?na olanak tan?r. Ölçe?in Türkçe uyarlamas?, Türk kültür ve dil yap?s?na uygunlu?unu test etmek ve özellikle **Kronik Böbrek Yetmezli?i** gibi ka??nt?n?n yayg?n bir semptom oldu?u hasta gruplar?nda geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? sa?lamak amac?yla yap?lm??t?r.

Ölçe?in orijinal yap?s?, ka??nt?n?n sübjektif do?as?n? yakalamay? hedeflerken, uyarlama çal??mas? bu arac?n Türkçe konu?an KBY hastalar?n?n klinik takibinde etkili bir ?ekilde kullan?labilece?ini göstermeyi amaçlam??t?r. Bu, tedavi yan?tlar?n?n izlenmesi ve ya?am kalitesini iyile?tirmeye yönelik müdahalelerin de?erlendirilmesi aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Yap?

5-D Ka??nt? Ölçe?i, ka??nt?y? be? temel boyutta (5-D) ele alan bir yap?y? ölçer. Bu boyutlar, ka??nt?n?n klinik profilini derinlemesine anlamak için tasarlanm??t?r:

Derece (Degree): Ka??nt?n?n ?iddeti ve yo?unlu?u.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Süre (Duration): Ka??nt?n?n ne kadar sürdü?ü ve s?kl???.
Yön (Direction): Ka??nt?n?n gün içinde de?i?imi (örne?in, gece daha kötü olmas?).
Engellilik (Disability): Ka??nt?n?n günlük aktiviteler, uyku ve ya?am kalitesi üzerindeki yaratt??? k?s?tlamalar.
Da??l?m (Distribution): Ka??nt?n?n vücutta kaplad??? alan ve yay?l?m?.

Bu be? boyutun birle?tirilmesi, ka??nt?n?n tek bir ?iddet puan?ndan daha fazlas?n? temsil etti?ini ve hastan?n genel deneyimini yans?tan kapsaml? bir skor sunmay? sa?lar.

Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, Alt?nok Ersoy ve Akyar (2018) taraf?ndan yürütülen Türkçe uyarlama çal??mas?, ölçe?in yap?sal geçerli?ini incelemi?tir. Geçerlik çal??malar? genellikle faktör analizi, ölçüt ba??ml? geçerlik (örne?in, di?er ka??nt? veya ya?am kalitesi ölçekleriyle korelasyon) ve ay?rt edici geçerlik yöntemlerini içerir.

Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkçe versiyonunun KBY hastalar?nda ka??nt?n?n çok boyutlu yap?s?n? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve orijinal ölçe?in teorik yap?s?na uygun oldu?unu kan?tlam??t?r. Bu, ölçe?in Türk popülasyonunda **Ka??nt?** fenomenini do?ru bir ?ekilde temsil etti?ini gösterir.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenirlik katsay?lar? belirtilmemi?tir. Ancak, Alt?nok Ersoy ve Akyar (2018) taraf?ndan yap?lan uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in iç tutarl?l??? (genellikle Cronbach Alfa katsay?s? ile) ve muhtemelen test-tekrar test güvenirli?i incelenmi?tir.

Yüksek iç tutarl?l?k de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? (çok boyutlu ka??nt?) ölçme konusunda tutarl? oldu?unu gösterir. Bu psikometrik özellikler, 5-D Ka??nt? Ölçe?i'nin **Kronik Böbrek Yetmezli?i** hastalar?nda tekrarlanan ölçümlerde stabil ve güvenilir sonuçlar üretebildi?ini do?rular.

Faktör Analizi

5-D Ka??nt? Ölçe?i'nin faktör yap?s?, orijinalinde be? farkl? boyutu temsil eden maddelerden olu?ur. Türkçe uyarlama çal??mas?nda (Alt?nok Ersoy ve Akyar, 2018), ölçe?in bu çok boyutlu yap?s?n?n Türk örnekleminde de korundu?unu do?rulamak amac?yla do?rulay?c? veya aç?mlay?c? faktör analizi yöntemleri kullan?lm??t?r.

Faktör analizinin sonuçlar?, Türkçe formun da ka??nt?n?n Derece, Süre, Yön, Engellilik ve Da??l?m olmak üzere **be? ayr? faktör alt?nda** topland???n? desteklemesi beklenir. Bu yap?sal

ARABPSYCHOLOGY.COM

do?rulama, ölçe?in kültürel adaptasyon sürecinin ba?ar?s? için hayati öneme sahiptir.

Araç Bilgileri

Test Türü: Uyarlama ve Öz Bildirim Ölçe?i

Format: 5 temel boyut üzerinden ka??nt? deneyiminin farkl? yönlerini ölçen yap?land?r?lm?? madde seti. Spesifik derecelendirme bilgisi kaynakta yer almamaktad?r, ancak orijinal ölçekte genellikle puanlama, her bir boyut için ayr? ayr? yap?lmaktad?r.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), ?ngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Klinik popülasyonlar, özellikle ka??nt? semptomu ya?ayan hastalar.

Ya? Grubu: Yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Türkçe uyarlama çal??mas? **Kronik Böbrek Yetmezli?i** tan?s? alm?? ve hemodiyaliz tedavisi gören hastalar üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Hastalar?n kendi alg?lar?na dayal? olarak ka??nt? deneyimlerini de?erlendirmeleri istenir. Ölçek, ka??nt?n?n ?iddetinden (Derece) günlük ya?am üzerindeki etkisine (Engellilik) kadar geni? bir yelpazede de?erlendirme sunar.

Anahtar Kelimeler

KBY, Hemodiyaliz, Ka??nt? ?iddeti, Çok Boyutlu Ölçek, Geçerlik, Güvenirlik, Cilt Hastal?klar?.

Yazarlar

Sorumlu Yazar (Uyarlama Çal??mas?): Ne?e Alt?nok Aksoy

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im Adresi: Alt?nokn@gmail.com

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Uyarlama Y?l?: 2018

Orijinal Ölçek Y?l?: 2010 (Elman vd.)

?zinler ve Ücret: ?zin ve ücret bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir. Kullan?m için sorumlu yazar (Ne?e

ARABPSYCHOLOGY.COM

Alt?nok Aksoy) ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: 5-d-kasinti-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Alt?nok Ersoy, N., ve Akyar, ?. (2018). Kronik böbrek yetmezli?i olan hastalarda 5-D Ka??nt? Ölçe?i'nin geçerlik-güvenirlik çal??mas?.*ACU Sa?l?k Bilimleri Dergisi*, *9*(4), 455-461. https://doi.org/10.31067/0.2018.66

Elman, S., Hynan, L. S., Gabriel, V., & Mayo, M. J. (2010). The 5-D Itch Scale: a new measure of pruritus. *British Journal of Dermatology*, 162(3), 587-593.

5-D Ka??nt? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Bu nedenle, maddeler buraya eklenememi?tir. Maddeler için yazar?n orijinal makalesine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM